

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/297/2019
Identifikačné číslo spisu: 5117218185
Dátum vydania rozhodnutia: 29.04.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Oľga Trnková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:5117218185.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu V. Z., bývajúceho v G., zastúpeného advokátskou kanceláriou Advokáti Müller & Dikoš, s.r.o., so sídlom v Žiline, Závodská cesta 3911/24, IČO: 36 864 455, proti žalovanej Slovenskej republike v mene ktorej koná Generálna prokuratúra SR, so sídlom v Bratislave, Štúrova 2, o zaplatenie 16 376,62 Eur s príslušenstvom z titulu náhrady škody a nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp.zn. 41 C 51/2017 o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 30. januára 2019 sp.zn. 7 Co 273/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou domáhal vydania súdneho rozhodnutia, ktorým by bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť mu sumu vo výške 1583,71 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5% ročne zo sumy 1583,71 Eur odo dňa 5. apríla 2017 až do zaplatenia titulom majetkovej ujmy, ktorá predstavovala úhradu trov právneho zastúpenia vyčíslených právnym zástupcom vo vyúčtovaní trov právneho zastúpenia zo 6. októbra 2016, sumu vo výške 14 792,91 Eur titulom nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím, ktorým bolo začaté a vedené trestné stíhanie voči jeho osobe a neskončilo právoplatným odcudzujúcim rozsudkom a náhrady trov konania. Dôvodom podania žaloby bolo začatie trestného stíhania a vznesenia obvinenia vyšetrovateľom Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Žiline pre trestný čin krádeže a prečin neoprávneného nakladania s odpadmi, ktorého sa mal žalobca dopustiť tým, že v mesiacoch máj až júl 2006 v G. v lokalite Y. na pozemkoch parc. č. 1392/2, 1392/3 a 1392/4 vyrúbal a následne odcudzil tam rastúce stromy v počte kusov 27 a následne naviezol na pozemky 1 800 ton stavebného odpadu, čím mal vlastníkom uvedených nehnuteľností spôsobiť škodu. Okresnou prokuratúrou v Žiline z 3. mája 2011 sp.zn. 3 Pv 870/06-71 bola na žalobcu podaná obžaloba a rozsudkom Okresného súdu Žilina sp.zn. 1T/56/2011 z 24. novembra 2014 bol žalobca uznaný za vinného a odsúdený na peňažný trest vo výške 1000 Eur a náhradný trest odňatia slobody vo výške 1

mesiac a zároveň mu bola uložená povinnosť nahradiť škodu poškodeným. Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením sp.zn. 5To/40/2015 z 15. marca 2016 na odvolanie žalobcu napadnutý rozsudok zrušil a konanie zastavil z dôvodu, že žalobcovi bol v roku 2006 Slovenskou inšpekciou životného prostredia uložený peňažný trest - pokuta 30 000 Sk, ktorú žalobca riadne uhradil, a i napriek tomu bolo voči nemu vedené trestné stíhanie, ktoré trvalo 10 rokov. Žalobca si následne od žalovanej žiadosťou z 10. februára 2017 uplatnil nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, ktorý žalovaná vyjadrením z 27. marca 2017 ako nedôvodný odmietla.

2. Okresný súd Žilina rozsudkom z 24. mája 2018, č.k. 41C/51/2017-90 žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 1.583,71 Eur spolu s úrokom s omeškania vo výške 5% ročne zo sumy 1.583,71 Eur od 5. apríla 2017 do zaplatenia, a to všetko v lehote 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Vo zvyšnej časti žalobu zamietol a žalovanej priznal voči žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 80,66%. Zamietnutie žaloby odôvodnil tým, že žalobca dostatočne spoľahlivo nepreukázal dôvodnosť, ale ani výšku uplatnenej peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy. Mal za to, že tvrdenia žalobcu týkajúce sa zásahu do jeho súkromia a obvyklého spôsobu života, neistoty, rodinných vzťahov, psychiky, osobnosti, či pracovnej oblasti a príjmov vzhľadom na to, že sa skutku, ktorý mu bol kladený za vinu dopustil, nemôžu byť len na ťarchu orgánov verejnej moci.

3. Krajský súd v Žiline na odvolanie žalobcu proti výroku rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým bola žaloba vo zvyšnej časti zamietnutá a vo výroku o náhrade trov konania rozsudkom z 30. januára 2019 sp.zn. 7 Co 273/2018 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny. V ostatnej časti ponechal rozsudok nedotknutý a žalovanej priznal voči žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav ohľadne uplatneného nároku nemajetkovej ujmy v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností a na podklade vykonaného dokazovania dospel k správnym skutkovým záverom a prejednanú vec vecne správne právne posúdil. Súd prvej inštancie správne ustálil, že podmienka existencie nezákonného rozhodnutia bola splnená, keď trestné stíhanie bolo zastavené uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici z 15. marca 2016 sp.zn. 5To/40/2015 z dôvodu, že žalobcovi bol už za ten istý skutok, ktorý mu bol kladený za vinu v trestnom konaní, uložený peňažný trest vo výške 30.000 Eur Slovenskou inšpekciou životného prostredia. Stotožnil sa so záverom súdu prvej inštancie, že žalobca neunesol dôkazné bremeno, či u neho došlo k zásadnému zásahu do jeho osobnostnej sféry, a preto postup súdu prvej inštancie, ktorým žalobu žalobcu v časti uplatneného nároku nemajetkovej ujmy zamietol, považoval za správny. Uviedol, že cieľom dôkaznej povinnosti je unesenie dôkazného bremena v rozsahu, v ktorom dôkazné bremeno spočíva na sporovej strane, bez ohľadu na jeho procesné postavenie. V tomto smere žalobca nenavrhol vykonať žiadne dôkazy, ktorými by bolo preukázané, že v dôsledku činnosti orgánov činných v trestnom konaní u neho došlo v značnej miere k negatívnym následkom v jeho osobnom, spoločenskom, či profesijnom živote. Zdôraznil, že samotná dĺžka trestného konania, na ktorú žalobca poukazoval, nepostačuje na priznanie tohto nároku a nemožno ju považovať za rozhodujúcu skutočnosť, v dôsledku ktorej by žalobcovi tento nárok prináležal.

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca. Navrhol ho spolu s rozsudkom súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 420 f/ C.s.p. a § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.. K porušeniu práva na spravodlivý proces a k vade v zmysle § 420 písm. f/ CSP uviedol, že spočíva v nedostatku odôvodnenia rozhodnutia odvolacím súdom. Za striktno formalistický považoval záver súdu, že neunesol dôkazné bremeno, keď v odôvodnení rozhodnutia poukazoval len na žalobcom namietanú dĺžku trestného konania, pričom s ďalšími odvolacími námietkami sa v odôvodnení rozhodnutia nevysporiadal. V súvislosti s nesprávnym právnym posúdením v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP konštatoval, že sudy nižšej inštancie vec nesprávne právne posúdili, keď vyhodnotili žalobcov nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v celom rozsahu za nepreukázaný. Zároveň namietal, že dĺžka trestného konania nebola jedinou skutočnosťou odôvodňujúcou priznanie nemajetkovej ujmy. V tejto súvislosti poukázal na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, rozhodnutie Ústavného súdu ČR z 19. mája 2010 sp.zn. II. ÚS 862/2010 a Najvyššieho súdu ČR z 10. marca 2011 sp.zn. 30 Cdo 2742/2009, ktoré vychádzajú z vyvrátiteľnej domnienky, že „neprimeraná dĺžka trestného konania spôsobuje morálnu ujmu, čím prekonávajú

zaužívaný prístup k dôkaznému bremenu a opierajú sa o objektívne a nepochybne existujúce nepriaznivé dopady dlhotrvajúcej neistoty obvineného o výsledok konania“.

5. Žalovaná navrhla dovolanie odmietnuť.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

7. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 C.s.p.

8. V zmysle § 420 C.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.).

10. V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t.j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania.

11. V civilnom sporovom poriadku sú jednotlivé podmienky prípustnosti dovolania upravené nasledovne: v ustanoveniach § 420 až § 423 je upravený prípustný predmet, v ustanovení § 427 je stanovená lehota na podanie dovolania, v ustanovení § 428 sú stanovené náležitosti dovolania a v ustanovení § 424 až § 426 sú upravené osoby, ktoré sú oprávnené podať dovolanie.

12. Dovolací súd zistil, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana sporu, zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.). Dovoláním, ktoré spĺňa náležitosti stanovené zákonom (§ 428 C.s.p.) žalobca napáda rozsudok odvolacieho súdu, ktorým odvolací potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým bola žaloba vo zvyšnej časti zamietnutá, teda ide o rozhodnutie vo veci samej.

13. Dovolací súd posudzoval v prvom rade prípustnosť dovolania vyvodzovanú dovolateľom z § 420 písm. f/ C.s.p.

14. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

15. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca

činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj judikát R 129/1999 a rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

16. Pojem „procesný postup“ súdu je potrebné vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

17. V súvislosti s námietkou týkajúcej sa nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu je potrebné poukázať na to, že na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“.

18. Uvedené stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, považuje dovolací súd za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. Dovolací súd dodáva, že obsah spisu nedáva žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá veta tohto stanoviska, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

19. V prejednávanej veci odvolací súd v odôvodnení svojho (dovolaním napadnutého) rozsudku uviedol, že žalovaný neuniesol dôkazné bremeno, či u neho došlo v dôsledku činnosti orgánov činných v trestnom konaní k zásadnému zásahu do jeho osobnostnej sféry. Žalobca v odvolaní síce okrem dĺžky trestného konania namietal, že samotná hrozba ďalšieho a prísnejšieho potrestania mala nepriaznivý vplyv na osobný a pracovný život, ako aj na psychiku žalobcu, avšak na tieto tvrdenia neoznačil žiadne dôkazy. Dovolací súd vzhľadom na uvedené uvádza, že i keď nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatok jeho riadneho odôvodnenia je takým nesprávnym procesným postupom, ktorý je spôsobilý znemožniť sporovej strane, aby uplatňovala svoje procesné práva v takej miere, že to má za následok porušenie práva na spravodlivý proces, v prejednávanej veci o taký prípad nešlo. Dovolaním napadnutý rozsudok uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokovanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne závery. Dovolateľ nedôvodne argumentoval, že rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný; pričom za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jeho predstáv.

20. Pokiaľ dovolateľ vyvodil prípustnosť podaného dovolania i z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, z ktorého vyplýva, že dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, tak v tejto súvislosti dovolací súd uvádza, že táto - právne relevantná otázka v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP musí byť procesnou stranou (dovolateľom) v dovolaní vymedzená jasným, určitým, konkrétnym a zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť, prípadne aj dôvodnosť dovolania. Dovolateľ však v rámci tohto dovolacieho dôvodu v dovolaní vyššie uvedeným spôsobom nešpecifikoval, ktorá konkrétna, z hľadiska tohto sporu relevantná právna otázka ešte nebola dovolacím súdom vyriešená. Samotná polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, eventuálne

spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací rozhodol, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach alebo predpokladoch o tom, ktorú právnu otázku mal dovolateľ na mysli. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP nemôže dovolací súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili súd prvej inštancie a odvolací súd, pretože ak by k tomu pristúpil, dopustil by sa procesne neprípustného dovolacieho prieskumu, ktorý by bol (všeobecne) v zjavnom rozpore s novou koncepciou právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania, nastolenou prijatím aktuálneho procesnoprávneho predpisu - Civilného sporového poriadku, a zároveň takýto neprípustný dovolací prieskum by sa (konkrétne) priečil i cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (porovnaj analogicky 1 Cdo 23/2017, 2 Cdo 117/2017, 3 Cdo 6/2017, 4 Cdo 95/2017, 7 Cdo 140/2017, 8 Cdo 78/2017). Dovolací súd preto konštatuje, že ani dovolací dôvod, ktorý dovolateľ uplatnil podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP nie je daný.

21. Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie dovolateľa uplatnené podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP, a dovolanie uplatnené podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. f/ CSP.

22. Žalovanej dovolací súd náhradu trov konania nepriznal, pretože jej v dovolacom konaní preukázateľne žiadne trovy nevznikli.

23. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.